YAHYÂ BİN EBÎ KESÎR

Hadîs ilminde hafız (yüzbinden fazla hadîs-i şerîfi ezbere bilen) ve aynı zamanda fıkıh âlimi. Ebû Nasr el-Yemâmî'nin âzâdlı kölesi olup, künyesi, Ebû Nadr'dır. Kendisine Yesâr, Neşit ve Dinar ismi de verilirdi. Basralı olan Yahyâ bin Ebî Kesir, on sene Medine'de ikâmet edip Tabiînin büyüklerinden istifâde etti. Yemâme'de yerleşip meşhûr âlimler arasına girdi. 129 (m. 747)'de vefât etti.

Babası, Sâlih bin el-Mütevekkil olup, zamanının en meşhûr âlimlerinden ilim tahsil etmiştir. Kendisi Tabiînden olup, Enes bin Mâlik, Ebû Seleme bin Abdurrahmân bin Avf, Hilâl bin Ebî Meymûne, Muhammed bin İbrâhîm et-Teymî, Ya'lâ bin Hâkim, Muhammed bin Abdurrahmân bin Sevbân, Ebû Nadr el-Abdî, Abdullah bin Ebî Katâde, Ebû Şu'be, İkrime, Atâ ve daha birçok zâttan hadîs-i şerîf rivâyet etti. Kendisinden ise, oğlu Abdullah, Eyyûb Sahtiyanî, Yahyâ bin Sa'îd el-Ensârî (Bu iki zât onunla aynı zamanda yaşamıştır.) el-Evzâî, İkrime bin Ammâr, Ebân bin Yezîd, Ali bin Mübârek, Eyyûb bin Uyeyne, Haccâc bin Ebî Osman es-Savvâf ve diğer zâtlar rivâyette bulundular.

On yaşında iken Medine'ye ilim öğrenmek için giden Yahyâ bin Ebî Kesîr'i pekçok âlim medhetmektedir. Meselâ Şu'be: "Yahyâ, Zührî'den önce gelir." Ahmed bin Hanbel: "Yahyâ ile Zührî insanların en âlimidirler." Eyyûb Sahtiyanî: "Yeryüzünde Yahyâ bin Ebî Kesîr gibi kimse kalmadı." Ebû Hatim ise: "O, sikadır (güvenilir)." İbnü'l-Medînî ise: "Muhammed (aleyhisselâm) ümmetine, ilmi altı kişi ezberleyip nakletti. Bunlar Mekke'de Amr bin Dinar, Medine'de ez-Zührî, Kûfe'de Ebû İshâk es-Sebîî ve el-A'meş, Basra'da Katâde ve Yahyâ bin Ebî Kesîr'dir." diyerek onun ilimdeki yüksek derecesini bildirmektedirler.

Âmir bin Yesâr diyor ki: "Yahyâ temiz ve güzel elbise giyerdi. Güzel görünüşlü idi." İbn-i Hibbân ise: "O âbidlerden olup, bir cenâzede bulunduğu zaman geceyi korku hâlinde geçirir ve onunla konuşmak mümkün olmazdı." demektedir.

Rivâyet ettiği hadîs-i şerîflerden ba'zıları şunlardır:

"Kim ni'met sahibinden (zenginlerden) başkası ile (fakirlerle) ilgilenmez, yüz çevirirse, Allahü teâlânın Muhammed'e (aleyhisselâm) indirdiğini inkâr etmiş olur."

"Bir kimse sahibi olmadığı bir şeyi nezredemez (adakta bulunamaz). Mü'mine la'net etmek, onu öldürmek gibidir. Bir kimse dünyâda iken bir şey ile kendini öldürürse(intihar ederse), âhıret gününde onunla azâb edilir. Kim yalan söyleyerek İslâmdan başka din üzerine yemîn ederse, o kimse söylediği dîne girmiş olur. Kim de bir mü'mine küfür ile iftira ederse, o kimseyi öldürmüş gibi olur."

"Kim çok konuşursa çok hatâ yapar, çok hatâ yapmak çok günah işlemeye sebep olur. Günahı çok olana Cehennem lâyık olur. Kim Allaha ve âhıret gününe inanıyorsa, ya hayır söylesin veya sussun."

"Oruçlu kimseler sizin sofranızda iftar ederlerse ve sâlih insanlar da sizin yemeğinizden yerlerse, orada melekler de hazır bulunurlar."

"İslâmiyet üç şey üzerine bina edilmiştir:

Lâ ilahe illallah diyen bir kimseye bir günah sebebi ile "kâfir" oldu demeyiniz ve bu husûsta onun aleyhine şâhidlik etmeyiniz.

Hayrın ve şerrin Allahü teâlâdan geldiğini bilmek ve inanmak.

Cihad kıyâmete kadar devam eder. Bunu ne bir zâlimin zulmü, ne de âdil olanın adâleti kaldırabilir.”

Yahyâ bin Ebî Kesîr’in güzel sözlerinden ba’zıları:

“Bir sihirbazın bir ayda bozamadığını, bir nemmam (koğucu söz taşıyan) bir saatte bozar.”

“Bir evde üç şey varsa, oradan bereket kalkar. Bunlar; isrâf, zinâ ve (emânete) hıyânet ekmektir.”

“Yolda giderken bir bid’at işleyen kimse ile karşılaşırsan hemen yolunu değiştir.”

“Bir adamın mantığı (düşüncesi) düzgün olursa, diğer amelleri de düzgün olur, fakat bir kimsenin mantığı bozuk olursa diğer amelleri de bozuk olur.”

“Amellerin en faziletlisi vera’dır. İbâdetlerin en faziletlisi de tevâzudur. (alçak gönüllülük).

“Altı şey bir kimsede varsa, îmânı kâmil olur; Allahü teâlânın düşmanları ile kılıçla (silâhla) döğüşmek, yaz günlerinde oruç tutmak, kış günlerinde abdest alırken ayak parmaklarının arasını hilâllemek, bulutlu günlerde namazı erken kılmak, haklı olduğunu bildiği hâlde münâkaşayı ve çekişmeyi terk etmek ve musibetlere karşı sabretmek.”

“Kula kıyâmet gününde ilk önce namazından sorulur, namazı tamam olursa bütün amelleri tamam olur, namazı eksik olursa, bütün amelleri noksan olur.”

“Kur’ân-ı kerîm ve fıkıh öğrenmek ibâdettir.”

Yahyâ bin Ebî Kesir, Süleymân aleyhisselâmın oğluna yaptığı nasîhatla ilgili olarak şöyle buyuruyor:

“Ey oğlum nemimeden (söz taşımaktan) sakın. Çünkü o, kılıçtan daha keskindir. Gadablanmaktan (kızmaktan) sakın. Çünkü o zâlimlerin mülküdür, ölüm mülkü gibidir. Fikri münâkaşayı bırak onun faydası yoktur ve kardeşler arasına düşmanlığı sokar. Ey oğul, Allah’ın kitabına sarılman (ona tâbi olman) lâzımdır. Ey oğul, gadabın çoğundan sakın, çünkü o halim (yumuşak, tevâzu sahibi) insanın kalbini mahveder. Ey oğlum, helak olanın bu hâlini merak etme, ebedî se’âdete kavuşan, kurtulan insanların hâlini merak et, onları düşün. Ey oğul, vücûdun sıhhati, zenginlikten daha önemlidir.”

¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾

1) Hilyet-ül-evliyâ cild-3, sh. 66

2) Tehzîb-üt-tehzîb, cild-11, sh. 268

3) Tezkiret-ül-huffâz, cild-1, sh. 128

4) Târîh-i İslâm cild-5, sh. 179

5) El-A’lâm cild-8, sh. 150

6) Târîh-i kebir cild-8, sh. 302, 303

7) Tabakât-ı İbn-i Sa’d cild-5, sh. 555